

Jernej Popotnik:

Doma.

Čaščica mila, le poj, le oznanjaj mi veselo jutro na domačih tleh! K oknu sem stopil in se naslonil na polico, da te lahko čujem v sobo in da te lahko tudi gledam, kako se ziblješ vsa radostna na vršičku breskve v vinogradu pod hišo, kako se klanjaš na vse strani in se obračaš proti oknu, k meni, zdaj z migljajočim repkom, zdaj zopet z rujnimi, od gostolenja napetimi prsi. Vem: nikomur drugemu ne prepevaš kakor meni in moji vrnitvi... Ti tvoji sladki glasovi so mi dobro znani iz moje mladosti. Mili in dragi so mi, kakor mi je mil in drag samó rodni kraj. Takrat, v tistih mladostnih dneh, taščica drobna, sva bila midva gorka prijatelja. Zjutraj zarana in pozno pod mrak sem te hodil poslušat v gozd, ki me je vabil s svojim svežim zelenjem, da bi mi natrosil veselja v srce. Čez dan sem te poslušal v vinogradu ali pa v obgoščju za holmom. Čepel sem skrit za gostim vejevjem in sem te opazoval ter sem te imel rad kakor rojstno hišo in domača polja, rad kakor mater in očeta in bratce in sestrice ter vse druge blaže ljudi. Tako se mi je globoko vkoreninila v srce ljubezen do tebe in ostala je v njem do današnjega dne prav taka kakor nekdanj... Ko sem bil pa odšel v širni svet, sem se poleg svoje domačije spominjal tudi tebe, ptičica ljuba: kakor da si predstavljajla domače zemlje, domačih dobrav, holmov, travnikov, vinogradov in gozdov. — — —

Pomišljal sem se, ko me je bil pričel vabiti svet. Da bi zapustil dom, kjer je tako gorko in prijetno? Da bi zapustil gozdove in travnike ter tebe, taščica? ... Ne, nikdar ne! ... Ali svet me je silneje vabil: Vstani, zadeni svojo culo ter pojdi! Tako lepo je tam zunaj za hribi, takó zlato solnce sije tamkaj... Kaj bi čepel vedno doma? Pojdi, ne obotavljaj se! — Vabil je svet in naposled me je izvabil. Srce mi je zahrepenelo, od koprnjenja so se mi širile prsi. Konec je bilo vseh mojih pomislekov. Dvignil sem se, zadel sem si culo na ramo in sem šel v svet...

Kod si hodil, kje si bil, o mladenič? ... Prostran je svet, cest je mnogo, potov in stez še več. Šel sem, nisem vprašal, ne kod, ne kam; srce, hrepenenje me je gonilo. Vrgel sem se v šumni vrtinec življenja, v nemirno tekočo reko vseh sladkosti, kar jih nudi svet. Zgodilo se mi je, kakor sem bil sanjal: Zlato solnce mi je sijalo, brezoblačno, čisto nebo se je bôčilo nad menoj. Vedno dalje me je vozil ponosni tok življenja, vedno lepše pesmi so mi zveneale z zemlje in z neba, k zvezdam sem iztezal roke, komaj še so se dotikale moje noge zemeljskih tal... Da bi ne bil prišel tistim blaženim časom nikdar konec! ... Toda drugače mi

je bilo sojeno: Prej zlato solnce je nenadoma otemnelo, svetlo nebo so prepregli črni oblaki, zvočno doneče pesmi so potihnile, in vse zvezde, ki so se mi zdele časih tako blizu, so mahoma izginile v nedosegljivo neskončnost. Iz šuma zmagoslavnih zborov je stopil predme angel z gorečim mečem ter me je izgnal iz raja. Ko sem se prebudil ter se iztreznil, sem šele spoznal, kje da sem. Kakor Sahara dolg in širok prepad se je razprostirala vseokrog mene zemlja. Bil sem sam.

Ne lažejo se pesniki, ki pravijo, kako bel, bel da je svet. Res je, lep, bel je svet, če ga gledaš skozi očali sreče, za svoj tek življenja dušno in telesno preskrbljen. A ne lažejo se tudi tisti pesniki, ki pravijo, kako črn, črn da je svet; poglej namreč svet skozi očali nesreče, zapuščen in beden, potr t na duši in na telesu, in ne boš se smejal, kakor se smejo tisti, ki imajo do tega trdne vzroke. Jaz sem gledal svet skozi obojne očali; zdaj vidim, kako žalostno solnce mi sveti, in nič več se ne smejim.

Lepo življenje — kakor v paradizu sem imel za seboj; pred menoj pa so se pričela viti na vse strani trnjeva pota. Hajdi, brate! In stopil sem na ta trnjeva pota, da so mi krvavele noge; težak križ mi je upogibal hrbet, obraz so mi razrezavale skrbi, z usten mi je za vedno pobegnil smehljaj. Hodil sem, hodil, a trnjevih potov ni bilo nikjer ne konca ne kraja. In jih tudi — to dobro vem — nikdar ne bo konca. Pusto in dolgočasno je bilo na tistih samotnih potih, pod tistim svinčenim nebom, pod tistim mrkogledim solncem, ki je brlelo kakor slaba leščerba. Osamljen, od vseh pozabljen, sem taval prek trnja, križ na hrbtu, upognjen globoko do kolen.

Vse sem bil izgubil. Samo hrepenenje mi je še ostalo, in poleg hrepenenja se je oglasilo v meni tudi domotožje. Žalostni časi so prišli, postal sem se od trpljenja. Toda hrepenenje me je vodilo vedno dalje, četudi čez trnje. Kakor Ahasver, brez miru, brez počitka, sem potoval vedno naprej... Navsezadnje sem vzljubil svoj težki križ in svoja trnjeva pota. Bolj ko so bile okrvavljene moje noge, bolj mirno in zadovoljno je bilo moje srce. Imel sem svoj svet zase, to neizmerno Saharo mojega doma; vse ostalo je bilo zdaj zame brez pomena — kakor slepcu očali. In tešila me je zavest, da nisem sam; zakaj razen mene je zdihovalo in stokalo na vseh tistih krajih še mnogo trpinov...

Domotožje, poprej majhno, skoraj neznatno, pa se je začelo večati v meni od dne do dne bolj. Mati draga, mati moja, ali je mogoče, da sem te kdaj res zapustil? Ali je mogoče, da sem zapustil vas, travniki in gozdovi, ter tebe, taščica?... Ah, kako črna je tujina, kako črn in krut je svet! Nikjer stalne sreče, nikjer utešenja, vse sama prevara, laž in hinavstvo in sovraštvo! Samo na tvojih prsih, o mati, rodni kraj, domovina, samo tam je sreča, je utešenje... Dovolj prevare sem zaužil na tem svetu. Za bleščečo peno sem zagrabil in sem mislil, da sem našel srečo. Zdaj se je ta pena razblinila — in okrog mene se razpenja vsepovsod v ostrih krogih edinole trnje... Samo enkrat bi bil še rad doma, samo enkrat bi se rad odpočil v očetovi hiši, samo enkrat bi se te še rad oklenil, mati,

zlata moja mamica! Zahrepenel sem po kratkem počitku na domači zemlji. Ne za dolgo — samo za toliko, da se nekoliko oddahnem, da se nasrkam lepote domačih polj in dobrav, da se naslišim tvojega ljubkega petja, taščica! Potem grem zopet nazaj; vajen sem svojega križa in svojih trnjevih cest... Gloda naj naprej v meni domotožje, razjeda me kakor živ črv v mesu...

In zdaj, po dolgih, dolgih letih trpljenja sem vendar enkrat domal. Tako prijetno je tukaj v tej majhni hiši na holmu, tako gorko, tako blago! K peči bi se stisnil in bi nikamor ne šel več... Taščica zunaj na breskvi, le poj, poj, tako rad te poslušam! Iz tvojega ljubkega žgolenja zvené spomini na mojo mladost...

Kako sladek je ta počitek na rodnem domu, v domačem kraju! Kako prijazno sije zunaj solnce, kako lepo modro nebo je razpeto nad žoltimi, po gričkih navzdol vijočimi se polji!... Močnega se počutim. Ko bom odšel nazaj na svoje trnjeve ceste, bom spočit, kakor pomlajen, blagoslovljen od vonja domačije. Z lahkoto in ljubeznijo bom spet nosil svoj križ. Trni, pa naj bodo še tako ostri, bodo zame lepši in mehkejši kakor žametno razcevele mačehe in orhideje... Zvezd pa, za katerimi sem nekdanj hrepenel, tako ne bom nikdar dosegel. S križem na plečih prek trnjevih planjav — to bo moja pot. In cilj? Visoke zvezde so bile nekdanj moj cilj; a davno je že tega, kar so mi te zvezde izginile za obzorje neba... Takrat pa, ko bom omagal pod tabo, težki križ, in te poljubil z umirajočimi ustnicami, ne odvrni svojega pogleda od mene, Gospod! Veliko sem grešil, a veliko sem se tudi pokoril. In človek, kdorkoli boš šel mimo mojega groba, daj, pomoli še zame en oče naš!...

A zdaj — proč, mrke misli! Ne klicati več preteklosti, ne se ozirati v bodočnost!... Prav na hladno steklo sem pritisnil svoje lice; komolca, oslonjena na polici, sta mi skoraj odrevenela. Slonim také in te še vedno poslušam, taščica rujnogruda, kako mi sladiš ta počitek s svojim neumornim žgolenjem. Tudi zvečer bom spet poslušal tvoje gostolenje. V gozd za hišo bom šel in te bom počakal v grmovju, v tistem gostem leščevju, kjer navadno sama prepevaje večeruješ. Z mrakom vred boš priletela k meni in bova sama... sanjala... sanjala... o počitku.

